

ПРОБЛЕМИ ПЕРШОКУРСНИКА В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ САМОСВІДОМОСТІ

В Законі України «Про освіту», наголошується, що її основною метою є формування всебічно розвиненої людини як вищої цінності суспільства. В підпункті «про вищу освіту» зазначається, що поняття «якість вищої освіти — включає в себе такі компоненти, як професійна компетентність, цілісна орієнтацію, соціальна спрямованість».

Сучасному фахівцеві будь-якого рівня для професійної конкурентоспроможності на ринку праці недостатньо володіти тільки спеціальними професійними знаннями та навичками. Суспільство потребує якості підготовки професійно мобільного фахівця.

Але на сьогодні багато першокурсників недостатньо усвідомлюють значущість майбутньої професії. Вони орієнтуються тільки на зміст діяльності і не звертають увагу на аспекти своєї професії. До того ж значущість професій часто інтерпретується в чорно-білому світі: погана професія чи хороша. При обранні професії студенти використовують різноманітні механізми психологічного захисту, які допомагають їм уникнути сумнівів і коливань. Але в майбутньому це може призвести до розчарувань.

Тому постає низка інноваційних проблем, які вимагають всебічного вивчення і дослідження. Серед них: професійно-змістовний компонент, ціннісно-регулятивний компонент та професійно-особистісний компонент формування самосвідомості.

Ціннісно-регулятивний компонент знаходить прояв у професійній активності, професійному самовизначенні та професійній відповідальності. Структура професійного самовизначення містить бажання, інтереси, прагнення, які спрямовані як на задоволення потреб самої людини, так і потреб суспільства.

Професійно-змістовий компонент — це рівень оволодіння професійними знаннями, вміннями та навичками. Він характеризує рівень спрямованості діяльності щодо вибору професії: облік об'єктивних умов, обґрунтованість і стійкість професійного вибору, усвідомлення мети, оволодіння досвідом відомих шляхів реалізації професійної діяльності. Знання, уміння та навички, якими оволодіває студент у процесі професійної підготовки, знаходять свій вираз у формі ідей, задумів, намірів та відповідні дії поведінки.

Професійно-особистісний компонент — це інтегрована характеристика особистості, її професійно значущі якості, готовність та здатність особистості до цілеспрямованої роботи, що веде до зміни властивостей особистості, її поведінки, діяльності та ставлень. У цьому компоненті акцентуються властивості особистості, які дозволяють спрямувати активність людини на самовизнання, самоконтроль, самокорекцію, самооцінку. Усвідомленість особистістю своїх здібностей і можливостей, знаходять прояв у бажанні займатися певним видом діяльності, зумовлює задоволення від професійних занять та власного професійного вибору. Професійно-змістовий компонент передбачає формування якостей особистості на основі професійно-значущої діяльності. Забезпечується розвиток професійних здібностей («можу і реалізую»). Розвиток самовизначення особистості має безпосереднє відношення до самооцінювання стану реалізації своїх можливостей у реальних досягненнях, де успіх зумовлюється тактичними і стратегічними цілями, вимогами оточуючого професійного і соціального середовища. Велике значення має розвиток позитивного ставлення та інтерес до обраної спеціальності.

Формування цих компонентів може бути здійснено шляхом підбору, створення та впровадження в навчальний процес методик, що спрямовані на розвиток професійної самосвідомості.

*М. І. Радченко, канд. психол. наук, доц.,
кафедра психології та педагогіки*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ ДО БОЛОНСЬКИХ НОВАЦІЙ

Приєднання нашої країни до Болонського процесу вимагає створення нової моделі організації навчального процесу. З метою проведення моніторингу проблем, що виникають при запровадженні в навчальний процес нових вимог до навчання, творчою групою кафедри психології та педагогіки була розроблена анкета «Ставлення до Болонських новацій» (для студентів).

Анкета містить питання, що стосуються розуміння студентами **мети** впровадження положень Болонської декларації, найбільш суттєвих **змін** у навчальному процесі, **сенсу** Болонських новацій